

Til: Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

Fra: NHO Transport

Sak: Prop 1S 2024-2025 – Statsbudsjett 2025

Dato: 21.10.24

NHO Transport organiserer leverandører av kollektivtransporttjenester med buss, bybane og drosjer. Det meste av transporten er basert på fylkeskommunale anbudskontrakter. Foreningen er tilsluttet NHO og har følgende kommentarer til kommunalsektorens budsjett:

1. Statsbudsjettet for 2025

- Fylkeskommunene har ansvaret for et velfungerende lokalt og regionalt kollektivtilbud, som daglig skal transportere tusenvis av reisende trygt frem og tilbake til jobb, skole, studier, fritidsaktiviteter, butikker og sosiale sammenkomster. Kollektivtrafikken er definert som samfunnskritisk og er spesielt viktig for lavinntektsgrupper. I byområdene er kollektivtrafikken ryggraden i transportsystemet og bidrar til gode bymiljø.
- Å flytte reiser fra bil til kollektiv er en viktig forutsetning for at Norge skal kunne realisere sine klima- og miljøforpliktelser. Økte kollektivandeler vil også frigjøre veikapasitet og dermed redusere behovet for kostbar veiutbygging og nedbygging av sårbar natur.
- Mellom 2010 og 2019 tok kollektivtrafikken hele passasjerveksten i Norge, noe som viser at politisk satsing gir resultater. Etter en tilbakegang under pandemien har man nå tatt tilbake nesten like mange reisende som tidligere. Samlede billettinntekter ligger imidlertid 11 prosent under 2019-nivået målt i faste kroner, og prisen på innsatsfaktorene har økt vesentlig de siste årene. I tillegg medfører overgang til nullutslipp økte investeringer. Dette er nærmere beskrevet i en [rapport fra Stakeholder AS](#).

Økte kostnader, lavere billettinntekter og underregulering av kostnadene har allerede fått konsekvenser. En del fylkeskommuner har allerede måttet redusere kollektivtilbudet. Fylkesordfører i Rogaland, Ole Ueland, uttalte følgende til [TV2 6. oktober](#): "*Vi står midt i en kollektivkrise, og det blir enda verre, både for Rogaland og resten av landet. Situasjonen for fylkeskommunene er dramatisk*".

Å redusere kollektivtilbudet går utover de reisende, kollektivandelen krymper, mulighetene for å innfri klimamålene reduseres og fremkommeligheten for annen nyttetransport blir skadelidende. I tillegg skapes store utfordringer for bussoperatørene, som har høye faste kostnader knyttet til kostbart materiell. Sist, men ikke minst går det utover arbeidstakerne, som må ta til takke med reduserte stillingsprosent. Reduserte stillinger gjør det også vanskeligere å beholde og rekruttere sjåførere.

For å unngå at hele den fylkeskommunale kollektivtrafikken havner i en sterk, negativ spiral, anmodes det om at Stortinget **øremerker ekstra til den fylkeskommunale kollektivtrafikken**.

2. Langsiktig og forutsigbar finansiering

Som nevnt under punkt 1, har kollektivtrafikken en samfunnskritisk funksjon. Den er imidlertid avhengig av en langsiktig, forutsigbar og tilstrekkelig finansiering for å dekke denne funksjonen, men kollektivsektoren lever i dag "fra hånd til munn":

- I første omgang er den avhengig av statlige bevilgninger til fylkeskommunene via statsbudsjettet hver høst, og dette er som regel ikke ferdigbehandlet før midten av desember. Deretter er man prisgitt fylkestingenes behandling av sine respektive budsjetter, og høsten går dermed ofte med til planlegging av rutekutt og -endringer i tilfelle den endelige finansieringen ikke blir tilstrekkelig.
- Deretter følger en budsjettrevisjon på forsommeren, som starter med Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett i juni. Denne behandlingen kan også medføre kutt i bevilgningene, og ofte blir ikke den kommunale deflatoren tilstrekkelig regulert til å kompensere kollektivsektorens kostnadsvekst. Parallelt må Fylkestingene justeres sine budsjetter, noe som også medfører risiko for ytterligere kutt.

Skisserte situasjon er ikke akseptabel for en samfunnskritisk funksjon med ansvaret for daglig å transportere tusenvis av reisende til viktige gjøremål, har omkring 16.000 ansatte og omfattende investeringer i kritisk materiell. NHO Transport ber på denne bakgrunn om at Stortinget fatter følgende verbalvedtak:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan den fylkeskommunale kollektivtrafikken kan sikres en langsiktig, forutsigbar og tilstrekkelig finansiering.

For nærmere informasjon, kan følgende personer kontaktes:

- *Jon H. Stordrange, administrerende direktør, mobil 41 50 67 70, jon.stordrange@transport.no*
- *Jofri Lunde, næringspolitisk sjef, mobil 41 16 19 44, jofri.lunde@transport.no.*